

องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

Digital Leadership of Schools Administrator Under The Udonthani Primary
Education Area 4

เอกรัตน์ เชื้อวังคำ(Ekkarat Chueawangkhom)* ดร.วัลลภา อารีรัตน์ (Dr. Wallapha Ariratana)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 เป็นการวิจัยเอกสารดำเนินการ 2 ขั้นตอนคือ 1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลจำนวน 10 แหล่งเพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลจากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 2) ยืนยันองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลตามกรอบที่ได้สังเคราะห์จากเอกสารโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยใช้แบบตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยในการประเมินเพื่อยืนยันองค์ประกอบโดยเป็นแบบประเมินแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิดเพื่อเสนอแนะแนวคิดเพิ่มเติมเพื่อหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มี 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การเป็นพลเมืองดิจิทัล ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ตัว คือ การรู้และใช้ดิจิทัล การสื่อสารดิจิทัล และจริยธรรมในการใช้ดิจิทัล 2) ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ตัว คือ ความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การบริหารจัดการเทคโนโลยี และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ดิจิทัล และ 3) วิสัยทัศน์ดิจิทัล ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ตัว คือ การสร้างวิสัยทัศน์ที่มุ่งดิจิทัล การมีส่วนร่วมในการวางแผน และการสร้างวิสัยทัศน์ที่ส่งเสริมการพัฒนาและสร้างนวัตกรรม

ABSTRACT

This research aim to study components of digital leadership of school administrator Under The Udonthani Primary Education Area 4. Using document research of digital leadership, and 2 confirm the components by the 5 experts in educational administration. The research tool quality check form was used to verify the composition by being a checklist assessment form. And open-ended to suggest additional ideas to find validity by analyzing the consistency index (Index of Item Objective Congruence: IOC). The research found that: Digital Leadership of School Administrator Under The Udonthani Primary Education Area 4. Consisted of 3 main elements include: 1) Digital citizenship include 3 indicators are digital knowledge and use, digital communication and ethics in digital use 2) digital professionalism include 3 indicators are expertise in digital technology, technology Management and creating a digital learning environment and 3) Digital vision include 3 indicators are creating a digital vision, participation in planning and creating a vision that promotes development and innovation.

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำดิจิทัล ผู้บริหารโรงเรียน

Keywords: Digital Leadership, School administrator

*นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาคุณภาพการศึกษา คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**อาจารย์ สาขาการบริหารและพัฒนาคุณภาพการศึกษา คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

การขับเคลื่อนการบริหารคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ดิจิทัลของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 แผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการด้านยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา มุ่งเพิ่ม และขยายช่องทางการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลเข้าไปในการเรียนการสอนเพื่อสร้างความคุ้นเคย และยกระดับความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนสำหรับเป็นฐานในการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ จัดหาและบริหารจัดการระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่ทันสมัยให้แก่ทุกสถานศึกษา สร้างแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ และสนับสนุนให้ผู้เรียนใช้ดิจิทัลเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ และการสร้างอาชีพอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอน หนังสือ และตำราเรียนในระบบดิจิทัล จัดทำระบบฐานข้อมูล (Big Data) และระบบรายงานผลการใช้ฐานข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน ทันสมัย และสามารถเชื่อมโยงเข้ากับระบบฐานข้อมูลการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของส่วนราชการ/หน่วยงานอื่น ๆ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่มีมาตรฐานแก่สถานศึกษาเพื่อให้สามารถรองรับการจัดการเรียนการสอนทางไกลด้วยระบบ DLIT DLTV และ ETV และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้เชิงลึกผ่านบทเรียนที่หลากหลาย (Massive Open Online Course: MOOCs) รวมทั้งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมสำหรับค้นหาช่องทางในการสร้างอาชีพ (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2563) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการนำองค์การไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์และพันธกิจ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นต้นแบบที่ดีในการปรับตัวให้เหมาะสมกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ทั้งนี้ เพราะผู้บริหารเป็นกุญแจสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทั้งในทางปฏิบัติและสร้างวัฒนธรรมใหม่ในโรงเรียน เป็นผู้บริหารที่มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนและบุคลากรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง บรรลุเป้าหมายองค์การ กลายเป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำดิจิทัล (Sheninger, 2014) ดังนั้น ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลสูง ก็จะได้เปรียบในการแข่งขันที่จะนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน สามารถบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดรับกับเป้าหมายและทิศทางการเปลี่ยนแปลง (จันทนา แสนสุข, 2559) สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ความสำเร็จของการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำ (leadership) องค์กรที่จะประสบความสำเร็จในอนาคตจะต้องเป็นองค์กรที่สามารถทำให้บุคลากรในองค์กรมีความผูกพันและความรับผิดชอบต่อองค์กร ส่งเสริมให้บุคลากรสามารถสร้างนวัตกรรม และให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และเข้าใจเชิงระบบโดยมีการกำหนดทิศทาง วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกลยุทธ์ที่ชัดเจนภายใต้โครงสร้างขององค์กรที่ยืดหยุ่น ซึ่งปัจจัยที่จะนำมาสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรมที่มีประสบความสำเร็จในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นั้น จำเป็นต้องมีผู้นำที่เป็นต้นแบบที่ดี ที่พร้อมจะผลักดันและสนับสนุนทุกการเปลี่ยนแปลง (วัฒนชัย ศิริกาญ, 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 (สพป.อุดรธานี เขต 4) มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาเป็นองค์กรที่ทันสมัยและอัจฉริยะ มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ในศตวรรษที่ 21 (Modern and intelligent Organization toward Excellent Education in Century 21) โดยมีอัตลักษณ์ คือ หนึ่งเดียว แน่วแน่ พุ่งชนผลสัมฤทธิ์ (Unity) กล้าคิด กล้าทำ กล้ารับการเปลี่ยนแปลง (Development) องค์กรมีชีวิต น้อมจิตบริการ มีขีดสมรรถนะสูง (Organic) ศตวรรษใหม่ ทันสมัย ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (New network) และจุดเน้นที่ 7 ของ สพป.อุดรธานี เขต 4 มุ่งให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภท มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ มีศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม นำ Digital technology มาใช้ในการบริหารและการจัดการเรียนรู้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดนโยบายการศึกษาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ที่เน้นเตรียม

ทักษะให้เด็กไทยพร้อมเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ตั้งสถาบันทางสังคมปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรมของชาติ เปลี่ยนโฉมบทบาทครู ให้เป็นครูยุคใหม่ “ครูสอน” เป็น “โค้ช” หรือ ผู้อำนวยการเรียนรู้ให้เด็ก สร้างแพลตฟอร์มการเรียนรู้อัตโนมัติ ส่งเสริม การเรียนคอมพิวเตอร์ Coding พัฒนาหลักสูตรออนไลน์ของสถาบันการศึกษา ปรับระบบการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีด้านวิศวกรรม คณิตศาสตร์ โปรแกรมเมอร์ ภาษาต่างประเทศ และสร้างความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยี ดิจิทัล สื่อออนไลน์ และโครงสร้างสังคมออนไลน์ของไทย เพื่อป้องกัน และลดผลกระทบ สามารถใช้เทคโนโลยีกระจาย ข่าวสารได้ถูกต้อง สร้างความสมานฉันท์ ความสามัคคีในสังคม (ณัฐพล ทีปสุวรรณ, 2562) ซึ่งปัจจุบันนี้สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ได้นำนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการลงสู่การปฏิบัติในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุค New normal ที่มุ่งเน้นให้จัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีนำสถานศึกษาทุกแห่งต้องมีการจัดการเรียน การสอนที่เน้นการใช้เทคโนโลยีทั้งในการพัฒนาผู้เรียน ครู และสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ภายใต้การใช้เทคโนโลยี แพลตฟอร์มที่ทันสมัย ดังนั้น ผู้นำของโรงเรียนจึงต้องเป็นผู้นำที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหาร จัดการและการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำให้โรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จและมีคุณภาพต่อไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับกระบวนการต้นใหม่ของการ จัดการเรียนรู้อัตโนมัติในศตวรรษที่ 21 เพื่อผู้บริหารสถานศึกษาและครูจะสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ด้านการพัฒนา ภาวะผู้นำดิจิทัลของตนเองการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลการวางแผนพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการซึ่งจะส่งผลเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนา ทักษะแห่งอนาคตของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 4

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 วิธีการวิจัยการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเอกสาร (Document Research) โดยมีขั้นตอนรายละเอียดของวิธีการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร (Document Study) เพื่อทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำ ดิจิทัลจากแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวน 10 แหล่งตาม แนวคิดและงานวิจัยของนักวิชาการและนักวิจัยดังนี้

- (1) การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลตามแนวคิดของนักวิชาการต่างประเทศ 5 แห่ง ได้แก่ Sieber, Kaganer & Zamora (2013), Sheninger (2014), Narbona (2016), Elliott (2017) และ Thanimalai & Raman (2018)
- (2) การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลตามแนวคิดของนักวิชาการในประเทศ 5 แห่ง ได้แก่ เอกชัย (2559), เศรษฐพงษ์ (2560), สุภัญญา (2561), ทินกร, ทิพภาพร (2562), ชีวิน และคณะ (2563)
- (3) การสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลโดยการแจกแจงความถี่จากหลายแหล่งข้อมูลและสรุปผลโดยใช้เกณฑ์ค่าความถี่ตั้งแต่ 7 ขึ้นไปซึ่งเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 70 ของความถี่ทั้งหมดประกอบด้วย 1) การ เป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) 2) ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล (Digital Professionalism) และ 3) วิสัยทัศน์

ดิจิทัล (Digital Vision) ซึ่งผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 ไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อ
ยืนยันองค์ประกอบในขั้นตอนที่ 2 ต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การยืนยันองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมกับบริบท
ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ซึ่งเป็น
ผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารการศึกษามีประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษา และมีผลงานวิจัยทางการศึกษาที่
เกี่ยวกับภาวะผู้นำ หรือภาวะผู้นำดิจิทัล เพื่อยืนยันองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลที่ได้จากสังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1
โดยการวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยในการประเมินเพื่อยืนยันองค์ประกอบโดยเป็นแบบ
ประเมินแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิดเพื่อเสนอแนะแนวคิดเพิ่มเติมเพื่อหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดย
การวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.80

ผลการวิจัย

1. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี
ของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ โดยผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์
เนื้อหาจากเอกสารสู่ตารางการสังเคราะห์องค์ประกอบโดยแสดงในรูปความถี่ และเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 7
ขึ้นไป ซึ่งเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 70 ของความถี่ทั้งหมด มาเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล พบว่าภาวะผู้นำ
ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) 2) ความเป็นมืออาชีพ
ด้านดิจิทัล (Digital Professionalism) และ 3) วิสัยทัศน์ดิจิทัล (Digital Vision) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์ความถี่ขององค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำดิจิทัล	Kaganer & Zamora Sheninger (2014) Narbona (2016)	Elliott (2017) Thanimalai & Raman (2018))	เอกชัย (2559)	เศรษฐพงศ์ (2560)	สุกัญญา 2561)	ทินกร, ทิพาพร (2562)	ศิริวัน และคณะ (2563)	ความถี่
1. วิสัยทัศน์ดิจิทัล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
2. ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10
3. การเป็นพลเมืองดิจิทัล	✓	✓	✓	✓	✓		✓	10
4. วัฒนธรรมการเรียนรู้				✓	✓	✓		5
5. การมีส่วนร่วม	✓		✓	✓		✓		5
6. การทดลอง	✓							1

ผลการสังเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามี 3 องค์ประกอบ ได้แก่

(1) การเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) มีตัวชี้วัด 3 ตัว คือ การรู้และใช้ดิจิทัล (Digital knowledge and use) การสื่อสารดิจิทัล (Digital communication) และ จริยธรรมในการใช้ดิจิทัล (Ethics in digital use)

(2) ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล (Digital Professionalism) มีตัวชี้วัด 3 ตัว คือ ความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Expertise in the use of digital technology) การบริหารจัดการเทคโนโลยี (Technology Management) และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ดิจิทัล (Creating a digital learning environment)

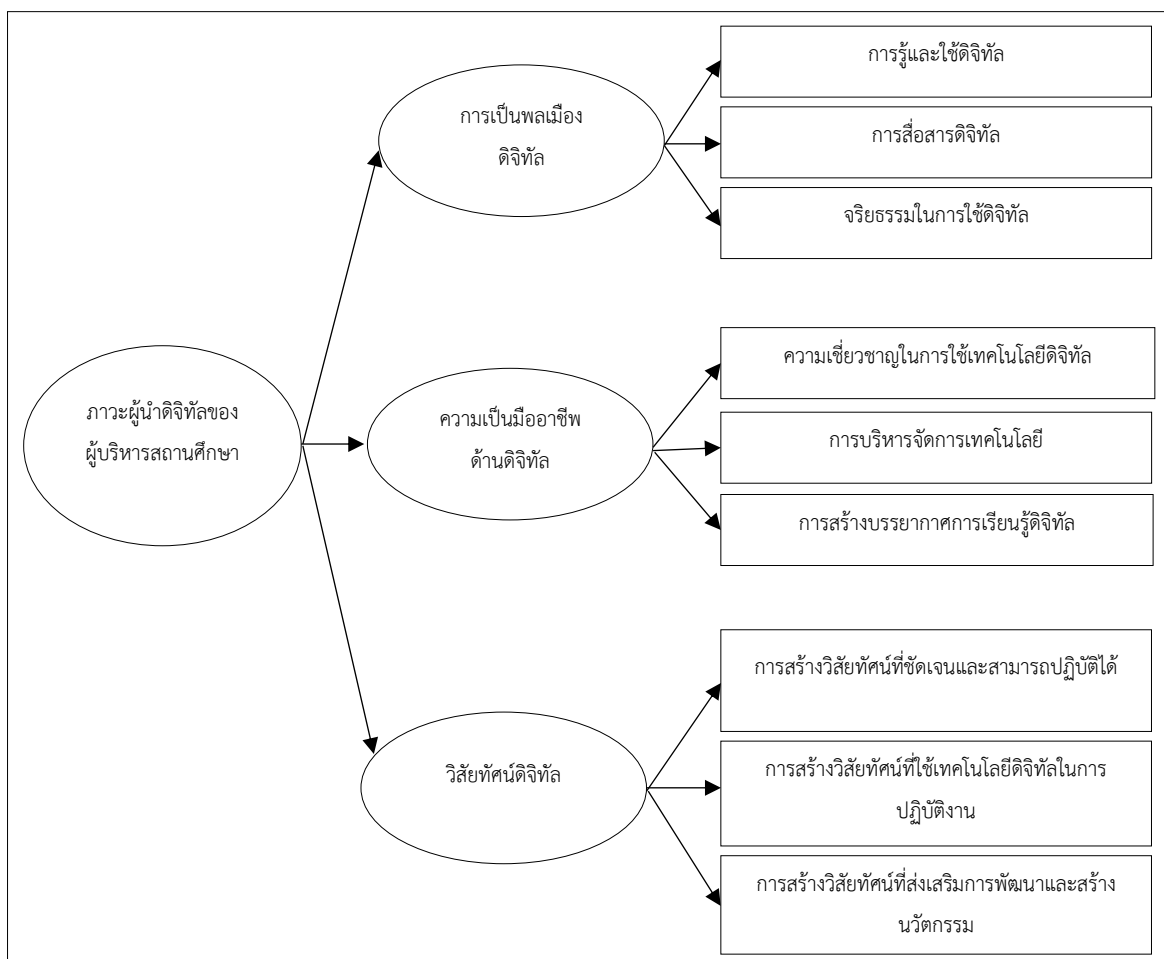
(3) วิสัยทัศน์ดิจิทัล (Digital Vision) มีตัวชี้วัด 3 ตัว คือ การสร้างวิสัยทัศน์ที่มุ่งดิจิทัล (Creating a digital vision) การมีส่วนร่วมในการวางแผน (Participation in planning) และ การสร้างวิสัยทัศน์ที่ส่งเสริมการพัฒนาและสร้างนวัตกรรม (Creating a vision that promotes development and innovation) โดยสังเคราะห์เนื้อหาองค์ประกอบ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การสังเคราะห์เนื้อหาองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบ	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้/พฤติกรรมการวัด
การเป็นพลเมืองดิจิทัล	พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งแสดงออกถึงการเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล ได้แก่ การรู้และใช้ดิจิทัล การสื่อสารดิจิทัล และ จริยธรรมในการใช้ดิจิทัล	1) การรู้และใช้ดิจิทัล 2) การสื่อสารดิจิทัล 3) จริยธรรมในการใช้ดิจิทัล
ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล	พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งแสดงออกถึงการมีทักษะที่เชี่ยวชาญในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาโรงเรียน ได้แก่ ความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การบริหารจัดการเทคโนโลยี และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ดิจิทัล	1) ความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 2) การบริหารจัดการเทคโนโลยี 3) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ดิจิทัล
วิสัยทัศน์ดิจิทัล	พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งแสดงออกถึงการดำเนินงานที่สามารถสร้างวิสัยทัศน์ในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงาน ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ที่มุ่งดิจิทัล การมีส่วนร่วมในการวางแผน และการสร้างวิสัยทัศน์ที่ส่งเสริมการพัฒนาและสร้างนวัตกรรม	1) การสร้างวิสัยทัศน์ที่มุ่งดิจิทัล 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 3) การสร้างวิสัยทัศน์ที่ส่งเสริมการพัฒนาและสร้างนวัตกรรม

2. ผลการยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการยืนยันองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ซึ่งสรุปผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามี 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) การเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ตัว คือ การรู้และใช้ดิจิทัล การสื่อสารดิจิทัล และ จริยธรรมในการใช้ดิจิทัล (2) ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล (Digital Professionalism) ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 4 ตัว คือ ความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การบริหารจัดการเทคโนโลยี และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ดิจิทัล และ (3) วิสัยทัศน์ดิจิทัล (Digital Vision) ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ตัว คือ การสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้ การสร้างวิสัยทัศน์ที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงาน และการสร้างวิสัยทัศน์ที่ส่งเสริมการพัฒนาและสร้างนวัตกรรม ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

การศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ในครั้งนี้ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำดิจิทัลที่มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประณตศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีจำนวน 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) 2) ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล (Digital Professionalism) และ 3) วิสัยทัศน์ดิจิทัล (Digital Vision) รวมองค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำดิจิทัลที่มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษาอุดรธานี เขต 4 จำนวน 3 องค์ประกอบหลัก 10 ตัวชี้วัด ซึ่งผลการวิจัยที่ออกมาเช่นนี้เนื่องมาจากในการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดของภาวะผู้นำดิจิทัลนั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำดิจิทัลอย่างหลากหลายและรัดกุม ร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำดิจิทัลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารอีกครั้ง ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้การยืนยันตามที่ได้สังเคราะห์มา และมีการเพิ่มเติมรายละเอียดในประเด็นตัวบ่งชี้บางตัวเพื่อให้ความชัดเจนมากขึ้น และสอดคล้องตามบริบทของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษาอุดรธานี เขต 4 มากขึ้น ดังนั้น ผลการวิจัยจึงทำให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำดิจิทัลเป็นไปตามที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น สอดคล้องกับ Sheninger (2014) ได้นำเสนอเสาหลักของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล ซึ่งก็คือแนวทางการนำเทคโนโลยีมาใช้ ในสถานศึกษาดิจิทัลที่สำคัญ ๆ ประกอบด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับนักบริหารการศึกษา ดังนี้ 1) การสื่อสาร 2) การประชาสัมพันธ์ 3) การสร้างภาพลักษณ์ 4) การพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพ และ 5) การปรับวิสัยทัศน์เกี่ยวกับพื้นที่การเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับ Narbona (2016) โดยได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลไว้ 4 องค์ประกอบ คือ 1) การสื่อสารที่เหมาะสม 2) ความเชี่ยวชาญด้านเทคนิค 3) ความสัมพันธ์ และ 4) การตรงต่อเวลา สอดคล้องกับสุกัญญา แซ่มซ้อย (2561) สรุปลงองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลไว้ 5 องค์ประกอบ คือ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว 3) ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ 4) ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร และ 5) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล สอดคล้องกับทินกร บัวชู, ทิพาพร บัวชู (2562) ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว 3) ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ 4) ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร และ 5) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล และยังสอดคล้องกับชีวิน อ่อนละอ และคณะ (2563) สรุปลงองค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ซึ่งนักบริหารการศึกษาต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญ 5 ประการ คือ 1) ส่งเสริมการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และมีความเชื่อมั่นในทักษะการใช้เทคโนโลยี 2) มีความคิดต่อองค์ความรู้ใหม่ สร้างสังคมแห่งปัญญา และพัฒนาความสามารถใหม่ ๆ 3) เต็มใจทดลอง ด้วยความอยากรู้อยากเห็นทางปัญญา และคิดค้นนวัตกรรม เพื่อให้เกิดการบริการใหม่ ๆ 4) พัฒนาความคล่องตัว ความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพทางดิจิทัล และ 5) การสร้าง ปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ และแผนกลยุทธ์ ให้ก้าวทัน การเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต

เอกสารอ้างอิง

จันทนา แสนสุข. ภาวะผู้นำ Leadership. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัท ทริปปี้ล กรุ๊ป; 2559.

ชีวิน อ่อนละอ, สุชาติ บางวิเศษ, กานนท์ แสนเภา, สวิตา อ่อนล่อ. ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับนักบริหารการศึกษา Digital Era Leadership for Educational Administration. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 2563; 10(1): 119-108.

ณัฐพล ทิพสุวรรณ. เปิดแนวคิดนโยบายการศึกษา “ณัฐพล” เพิ่มทักษะศตวรรษ21 เปลี่ยนครูเป็นโค้ช รู้ทันโซเชียล [ออนไลน์] 2562 [อ้างเมื่อ 26 พฤษภาคม 2563]. จาก <https://workpointtoday.com/policy-nattapon/>.

- ทินกร บัวชู, ทิพภาพร บัวชู. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา The Status of Digital Leadership of Education Management Administrators. วารสารครุศาสตร์สาร : Journal of Educational Studies, 2562; 13(2): 294-285.
- วิฒนชัย ศิริญาณ, วิทยา เจริญศิริ, สัณญา เคนาภูมิ. องค์กรแห่งนวัตกรรม: ทางเลือกใหม่สำหรับการพัฒนาในศตวรรษที่ 21 The Innovation Organization: The New Alternative for 21st Century Development. อินฟอร์เมชั่น Information, 2560; 24(2): 80-72.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; .2561.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. อุดรธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4; 2563.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. แผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ; 2563.
- เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ. DIGITALTRANSFORMATION. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ; 2560.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล [ออนไลน์] 2563 [อ้างเมื่อ 25 ตุลาคม 2563]. จาก [http://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-t2s1-t2-t2s3-\(2559\)](http://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-t2s1-t2-t2s3-(2559)).
- Juan Narbona. Digital leadership, Twitter and Pope Francis. CHURCH, COMMUNICATION AND CULTURE, 2016; 1(1): 109-90.
- Elliott T. Digital Leadership: A Six-Step Framework For Transformation [online] 2017 [cited 2020 October 27]. Available from: <https://1th.me/ZQPLH>
- Ramani Thanimalai, Arumugam Raman. THE INFLUENCE OF PRINCIPALS 'TECHNOLOGY LEADERSHIP AND PROFESSIONAL DEVELOPMENT ON TEACHERS' ECHNOLOGY INTEGRATION IN SECONDARY SCHOOLS. Malaysian Journal of Learning and Instruction, 2018; 15(1): 228-203.
- Sieber, S, Kagner, E, Zamora, J. How to be a digital leader [online] 2013. [cited 2020 October 27]. Available from: <http://www.forbes.com/sites/iese/2013/08/23/how-to-be-a-digital-leader/> 22
- Sheninger, E C. Pillars of Digital Leadership. International Center for Leadership in Education, 2014; 4-1.